

două trio-uri beethoveniene cuprind durate aproape ca cele ale simfoniilor și în acest cadru este de subliniat reala capacitate a interpreților de a se situa în vibrația și conceptualitatea exegezelor de tip expresiv.

Pro Arte se petrece un adevăr simplu și de înțeles. Și acesta este esențial, anume cât de neînsemnate sunt ponderea gustului personal și a opiniilor proprii, în fața importanței scrierilor componistice, și acesta este

unei lecturi de mare calitate a mesajelor din semiografia scrisă și din acea nescrisă din partitura semnată emblematic Beethoven.

Am văzut și am fost purtat dincolo de aparențe în clarul, în ordinea de succesiuni, de suprapuneri armonice, de melodii acompaniate, sau de dialoguri dramatice, în îmbinările dintre vioară, violoncel și pian.

Rămâne astfel imaginea acestui concert cameral ca o surprinzătoare reușită a coincidențelor dintre normele esteticii și filozofiei muzicale beethoveniene cu excelența instrumentală și cu temperamentele scenice adecvate.

Mai este de adăugat aici și un gest de recunoștință către acești muzicieni din Trio Pro Arte, pentru posibilitatea pe care au acordat-o celor prezenți la concertul lor, de a auzi aceste creații beethoveniene, poate și pentru prima oară, fapt care este o șansă evenimentială, o șansă de viață.

Mircea ȘTEFĂNESCU

Publicul a aplaudat și a ovaționat. Dar comentatorul are de spus, că rar, la alte formații muzicale camerale mai mult sau mai puțin mediatizate, în interpretările Trio-ului

criteriul de dreaptă estimare a reușitei frumuseșilor tangibile, a aurelor din cantilene și în ritmurile apetisante ale figurărilor de dansuri care-au avut epocile lor, menuet și landler, dar și a

Barocul din afara cutiei... sau cum redăm viață unei muzici de peste două secole

Curentul muzical Baroc acoperă o perioadă de aproximativ 150 de ani și se referă la creația muzicală europeană din secolele XVII și XVIII. El este cel care face legătura între muzica "învechită" a Renașterii și suflul nou pe care îl aduce Clasicismul. Până aici nu pare greu de definit, mai cu seamă că reprezentanții muzicali ai perioadei nu sunt atât de mulți. Deși o singură filosofie nu poate descrie mai bine de un secol de muzică, există concepte esențiale care definesc această artă. Ideile sunt readuse astăzi în fața publicului într-o lume plină de noutate și inovare, într-o societate saturată de informație și au efectul unei rezerve bune de aer curat. Acest interes pentru o muzică veche scoate la iveală adevăratele resurse retorice și dramatice ale muzicii din perioada Barocă. Sunt mulți care cochetează cu acestei idei muzicale dar mai puțini care reușesc a le înfăptui, printr-o însuflețire fără seamăn dar mereu bazată pe cunoștințe solide.

Punerea în scenă a unui recital-spectacol de muzică barocă nu e lucru ușor; parcă mai mult decât în recitalurile de muzică de cameră din perioada Clasicismului și după acesta, e neapărată nevoie de comunicare, omogenizare a discursului muzical și, desigur, de o experiență îndelungată de cântat împreună.

La Universitatea Națională de Muzică din București crește un mic nucleu de pasionați în ale artei Baroce. Vorbesc aici de Adrian Ioan Buciu, unul dintre cei care astăzi

coordonează Centrul de Muzică Veche. I s-au alăturat și alții iar împreună au decis să prezinte publicului un recital sub titlul *Di' cor mio*, pe 23 februarie 2016 la Sala Mică a Ateneului Român. Spectacolul a fost gândit ca un tot unitar deși lipsa unui program de sală a obligat gazda să anunțe că nu se aplaudă decât la final. Asemenea lucruri se mai întâmplă, mai cu seamă când înaintea recitalului interpreții sunt cei care se ocupă și de toate celelalte aspecte organizatorice. Publicul a fost prezent în număr nesperat de mare având în vedere

caracterul deloc facil al acestei muzici. Soprana Angela Șindeli, doctor în muzică pe o temă ce a tratat vocea feminină în muzica barocă, a ales să prezinte un colaj de 9 arii și 3 intervenții instrumentale.

Ideea de bază a fost abordarea unui singur compozitor – Händel – și o scurtă călătorie prin toată creația lui dedicată vocii, incluzând aici chiar și două extrase din oratorii. Totul s-a vrut a fi o poveste: de dragoste, cu toate formele ei, "de la bucurie, dezamăgire, izolare la răzbunare. De la candoarea lui Dafne la nebunia și încrâncenarea Alcinei", așa cum ne-a

mărturisit însăși solista. Acompaniamentul muzical a fost inițial gândit a fi asigurat de clavecin, prin participarea Andrei Demidov. Curând i s-au alăturat și ceilalți membri: Raluca Stratulat (vioara I, violă), Mircea Lazăr (vioara a II-a), Andreea Țimiraș – violoncel și tână studentă în anul I, Doris Iorga, la oboi. Nu a fost deloc greu să intuiesc experiența în muzică de cameră a primilor trei, mai cu seamă că violoncelista Andreea Țimiraș a fost deseori prezentă pe scenă alături de violonista Raluca Stratulat. Din nefericire, am sesizat câteva probleme pe care tână oboistă le-a avut cu instrumentul ei, lucru care i-a amplificat emoțiile vizibil existente. Experiența scenei este cea care educă dar Doris Iorga e doar la început.

Personajul pe care l-a construit soprana Angela Șindeli a fost unul deosebit de atrăgător. Comunicarea între artistă și public a fost una impecabilă și a reușit să țină captiv auditoriul într-o oră de muzică ce a trecut parcă pe nesimțite. Apariție surprinzătoare, cu o rochie de un Baroc transpus în cheie modernă, artista a încercat o călătorie virtuală în lumea secolelor XVII-XVIII prin muzică, elemente vizuale și chiar și miros, ocupându-se personal de parfumarea discretă a sălii

de concert cu arome specifice epocii. Coregrafia a fost minimală dar utilă, având în vedere posibilitățile scenice. A fost creată în permanență ideea de semicerc orientat către public, fără a eclipsa vreun moment acompaniamentul instrumental. Pentru acest aspect al recitalului, artiștii au beneficiat de sfaturile coregrafei Ruxandra Nicolescu.

Publicul obișnuit al stagiunii de marți seară a fost cu siguranță scos din rutina evenimentelor cu care i-a obișnuit Filarmonica. Pentru cunoscătorii de muzică Barocă prezenți, tot conceptul recitalului a fost o surpriză plăcută iar musafirii mai puțin inițiați – printre care și câțiva studenți la muzicologie, poate mai mult curioși, dar bineveniți – au fost încântați. Cu siguranță o să mai auzim de inițiativele acestui grup de iubitori de muzică veche, poate nu în aceeași formulă. Am certitudinea că o mare parte dintre ei își vor continua preocupările în zona atât de bogată în resurse a Barocului, atât pe latura interpretativă – prin concerte și recitaluri – cât și pe cea a cercetării muzicologice fără de care aceste manifestări ar rămâne într-o zonă neutră, gri, a superficialului și amatorismului.

Andra FRĂȚILĂ

Fațete ale romantismului

Atracția concertului Orchestrei Naționale Radio din 26 Februarie a constat deopotrivă în prezența, pe podiumul Studioului „Mihail Jora”, a doi protagoniști de faimă internațională – dirijorul Nicolae Moldoveanu și violoncelistul Răzvan Suma – și în factura romantică a pieselor ce au alcătuit programul: *Uvertura „Manfred”*, op. 115 și *Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră*, op. 129 de Robert Schumann și *Simfonia „Manfred”*, op. 58 de P. I. Ceaikovski.

Tripla sa formație de violonist pianist/organist și dirijor, ca și faptul că abordează în egală măsură repertoriul simfonic și de operă, fac din Nicolae Moldoveanu un artist complex, cu o remarcabilă capacitate de pătrundere în miezul fenomenului componistic și interpretativ.

Judecând după patosul cu care conduce ansamblul orchestral, după felul în care face corp comun cu mișcărilor și sensul metamorfozelor ritmico-melodice ale discursului muzical, dar și cu membrii orchestrei, cu care părea să comunice într-o stranie simbioză, modelându-i, ca un alt Pygmalion, s-ar putea spune că Nicolae Moldoveanu posedă un temperament romantic. Și totuși, concepția sa dirijorală nu e lipsită de acea rigoare ce ordonează natura excesiv extrovertită a lucrărilor romantice. *Uvertura schumanniană* și-a dezvăluit caracterul lirico-dramatic prin accente ferme,

sugestive și impulsuri energetice debordante. În schimb, dramatismul *Simfoniei „Manfred”* cunoaște, la Ceaikovski, evoluții de un tragism inuman, *lugubru* (p. I), mai ales datorită timbrului apocaliptic al alăturărilor – compartiment cu performanțe la fel de notabile ca în cazul confrăților din Orchestra Filarmonicii. Cu un instinct sigur al devenirii sunetelor, ritmurilor, frazelor, Nicolae Moldoveanu urmărește sinuozițiile simfoniei, se confruntă cu abisurile neliniștite ale subconștientului, suspendă emoțiile și

exaltă spiritul ludic, cu ecouri din muzica baletelor, atunci când tragicul tinde să-i sufoce orice urmă de vitalitate (mișcărilor a II-a și a III-a), departajează și reunește multiversurile sonore contrastante (p. a IV-a), diferențiază și apropie într-un tot unitar structurile contrapunctice, modale și pe cele cu iz

oriental, construind un edificiu arhitectonic solid, somptuos, opulent.

Plasat strategic între două opusuri sfâșietor de dramatice, *Concertul în la minor pentru violoncel și orchestră* de Schumann a avut rolul de catalizator și purificator sufletesc al auditoriului. Intelligent, sensibil, spontan, cu un sunet de un rafinement extrem și de o noblețe princiară în frazare, dezinvolt și impetuos, consistent în pasajele de virtuositate, Răzvan Suma a conferit partiturii schumanniene plasticitate, fluiditate, dar și precizie și logică a construcției, spre deosebire de varianta oarecum rigidă, cu fraze pe alocuri neinteligibile și groaie ca tehnică instrumentală, oferită cu două săptămâni în urmă, la Ateneu, de către Gabriel Schwabe. Caracterul aproape simfonic al acompaniamentului orchestral i-a permis lui Nicolae Moldoveanu să-l secondeze pe violoncelistul român cu participare egală, risipind astfel părerea unora dintre exegeți despre caracterul pianistic al opusurilor simfonice schumanniene.

La cererea publicului, Răzvan Suma a mai cântat, cu măiestrie demnă de arta inluminurilor medievale, una dintre paginile pline de farmec din creația lui Gaspar Cassadó: *Dans final (Jota)* din *Suita pentru violoncel solo*.

Și, dacă e adevărat că fenomenul creației și interpretării trebuie să-i facă pe oameni să plece transformați dintr-o sală de concert sau de spectacol, atunci concertul Orchestrei Naționale Radio, la care m-am referit, și-a atins, neîndoios, scopul.

Despina PETECEL THEODORU